

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ ПРАЦІ ТА ІННОВАЦІЇ

Ящук В. П., Цісар Г. А., *tsisar_ga@ukr.net*

Відокремлений структурний підрозділ

«Хмельницький торговельно-економічний фаховий коледж КНТЕУ»

Сучасний ринок праці України є найбільш складним елементом ринкової економіки саме через значний дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили (наявність вільних робочих місць не є гарантією для працевлаштування незайнятого населення), невідповідність якісної та кількісної підготовки кадрів реальним потребам ринку. Також ринок характеризується такими тенденціями (переважно негативними) як: скорочення чисельності зайнятих осіб, процесами закриття підприємств, зокрема через звуження сфери підприємницької діяльності, прогресує міграція найбільш активної частини населення за кордон, значно збільшується рівень внутрішньої, в тому числі вимушеної міграції населення. У країні спостерігається погіршення економічної ситуації, загострення фінансової кризи тощо.

Для нормального функціонування та розвитку ринку праці необхідна відповідна інфраструктурна підтримка, адже саме через інфраструктуру має забезпечуватися ефективна взаємодія між попитом та пропозицією робочої сили.

Інфраструктура ринку праці - це сукупність об'єктів, що забезпечують функціонування ринку праці, сприяють ефективній зайнятості, регулюють відносини між роботодавцями і працівниками (суб'єктами ринку праці) з приводу оплати праці, вирішення трудових конфліктів, управління міграційними процесами в державі [1].

Основною функцією інфраструктури ринку праці є регулювання відносин між роботодавцями і працівниками з приводу оплати праці, її умов, вирішення соціально-трудова конфліктів. У країнах з розвинутою ринковою економікою провідною силою регулювання ринку праці є колективно-договірна система.

Безсумнівною перевагою колективно-договірного регулювання ринку праці є гнучкість прийняття взаємовигідних рішень, яку не можна порівняти ні з законодавчими, ні з адміністративними методами. Умови колективного договору набирають форму угоди між роботодавцями та працівниками, яка зобов'язує обидві сторони діяти у відповідності з цими умовами, не вдаючись до крайніх заходів - страйків чи масових звільнень, що забезпечує економічну та соціальну стабільність.

До функцій інфраструктури ринку праці відноситься також посередництво між працівником та роботодавцем, сприяння їх контактам та взаємодії, допомога в доборі й відборі працівників та виборі місця роботи, в укладанні трудового контракту тощо.

Посередництво поділяють на два рівня елементів.

До елементів першого рівня віднесемо інфраструктурних посередників, а саме: Державну службу зайнятості; агентства з працевлаштування; рекрутингові фірми; агентства з лізингу персоналу; консалтингові фірми; освітні установи (у тому числі тренінгові фірми); організації, що займаються науково-дослідною та маркетинговою діяльністю у сфері праці.

До елементів другого рівня належать Міжнародна організація праці, національні міністерства праці (чи їх аналоги), різноманітні міжнародні й національні асоціації посередників, конфедерації профспілок та роботодавців.

Отже, інфраструктурні елементи ринку праці є невід'ємним складником функціонування будь-якої відкритої соціально-економічної системи, яка покликана регулювати взаємовідносини між роботодавцями та пошукувачами з приводу працевлаштування, ціни робочої сили, умов праці, підготовки і перепідготовки працівників, а також організувати і регулювати процеси захисту прав роботодавців і найнятих працівників на ринку праці

Розвиток галузей, які визначають науково-технологічний прогрес, є ключовим компонентом нової моделі економічного зростання. В його основі лежить інноваційна праця, джерело створення і розповсюдження інновацій [1].

Інноваційна праця – це свідомо доцільна діяльність на основі науково-технічних досягнень, спрямована на створення нових технологій, продуктів, послуг та інших нових споживчих цінностей, їх упровадження, використання, комерціалізацію у різних сферах з метою одержання корисного ефекту (економічного, соціального, екологічного та інших) та задоволення суспільних потреб. У процесі діяльності інноваційна праця є ключовим фактором не тільки технологічних нововведень, але й формування нових моделей поведінки, появи нових цінностей. Основними сферами прикладання інноваційної праці є, по-перше, виробничі процеси, пов'язані з оновленням виробничого потенціалу суспільства; по-друге, процеси, пов'язані з доведенням товарів та послуг до споживачів; по-третє, процеси надання послуг бізнесу та державним підприємствам, організаціям і фізичним особам (населенню). За умов ринкової економіки послуги інноваційної праці набувають товарної форми і стають об'єктом купівлі-продажу, а представники інноваційної праці утворюють специфічний сегмент ринку праці, що охоплює всіх осіб, зайнятих у всіх фазах інноваційного циклу, продуктом діяльності яких є інновації [2].

Сукупна дія попиту та пропозиції на інноваційних ринках (інтелектуальної власності, інноваційних технологій, інноваційної праці, інноваційних продуктів) визначає місце країни у світі за ступенем інноваційності. За міжнародними порівняннями Україну відносять до країн «інноваторів, що формуються», які значно відстають від інноваційних лідерів. Приналежність України до групи країн-інноваторів, що формуються, обумовлена неефективним використанням наявного людського потенціалу, неузгодженням конгруентних інноваційних ринків, низькою якістю дослідницької інфраструктури, нерозвиненістю сталих взаємозв'язків між елементами національної інноваційної системи в цілому та слабкою інтегрованістю в міжнародну науковотехнічну та інноваційну кооперацію.

Інноваційний розвиток ринку праці передбачає необхідність урахування демографічних, економічних, інституційних, соціальних передумов, реалізація яких стимулюючим або дестимулюючим чином впливає на збільшення інноваційного вмісту зайнятості [3].

Новітні технології поступово розмивають межі між виробничими процесами та процесами створення й надання послуг.

Посилення процесу технологізації суспільства на основі використання комунікаційних систем сприяє розвитку сучасних форм зайнятості. Передусім, це стосується створення робочих місць, що передбачають взаємозв'язок роботодавців та найманих працівників за допомогою інформаційних мереж та високих технологій.

Функціональна система безперервного навчання сприяє адаптації професійних умінь працівників до потреб економіки, при цьому вона реагує швидше на потреби в порівнянні з будь-якою системою основної професійної освіти. Такий вид навчання виконує дві основні функції: по-перше, дозволяє окремим працівникам йти в ногу з часом і вдосконалювати свої вміння у відповідності з новими технологіями, по-друге, сприяє підвищенню професійної мобільності.

Таким чином, для високотехнологічних секторів економіки характерним стає збільшення попиту на кваліфікованих спеціалістів-універсалів, які мають спеціалізовану професійну підготовку, оволодівають навичками підприємницької та управлінської діяльності.

Тому, забезпечення інноваційного розвитку ринку праці неможливе без підвищення ефективності діяльності інституцій ринку праці, зокрема, покращення інфраструктури ринку праці, спрямованої на посилення інноваційного змісту освіти, підвищення конкурентоспроможності працівників.

Список використаних джерел

1. Інфраструктура ринку. URL: <https://www.google.com/search> (дата звернення: 23.04.2021).
2. Інноваційний сегмент ринку праці: оцінка тенденцій та перспектив URL: <https://dse.org.ua/archive/32/12.pdf> (дата звернення: 26.04.2021).
3. Санкова Л.В. Занятость инновационного типа: пространство поиска национальной модели. URL: <https://cyberleninka.ru/.../zanyatost-innovatsionnogotipa-prostranstvo-poiska-natsion> (дата звернення: 21.04.2021)